

Kaotisk kulturdebatt

Av Trygve G. Nordby

Vinteren har så langt vært preget av at Son torg ser ut som et pukkverk og en nokså forvirrende og kaotisk debatt om hva som egentlig er norsk kultur. Min kommentar til begge deler er: Hva er egentlig problemet?

Jeg skal ikke spille naiv. Jeg ser jo at mange av debattantene er bekymret for at norsk kultur skal være truet av noe vi ikke liker. Innvandring for eksempel. Spørsmålet blir da: Diskuterer vi dette fordi vi er skeptiske til elementer i dagens norske kultur - eller diskuterer vi dette fordi vi i utgangspunktet er skeptiske til innvandring?

Skal man få sagt noe tungtveiende om hva man ikke liker, må man ta utgangspunkt i det man liker. Da må man definere hva som er norsk kultur. Selv legger jeg til grunn at norsk kultur er den kulturen som til enhver tid befinner seg i Norge. Man kan være norsk på mange måter.

Men i den forvirrende debatten vi har bak oss er det ikke måte på definisjoner av hva som er norsk kultur. Felles for de fleste er at det er noe som er spesielt bra – og underforstått: bedre enn og forskjellig fra andres kultur. Selv SVs leder Audun Lysbakken har vært ute i mediene og definert norsk kultur. Han legger vekt på det

nasjonale og trekker fram sin morfars verdier: «folkeopplysning, folkestyre, måtehold og språkpolitikk - og motstand mot sentralisering».

Hans credo er "Jeg er overbevist om at den beste måten å bekjempe fremmedfrykt på er å ikke gi høyresiden monopol på det nasjonale." Men han har tydeligvis problemer med å rettfærdiggjøre denne nasjonalromantiske tilnærmingen når han møter meningsfrender utenfor landegrensene, for han sier også at: "Nordmenns forhold til det nasjonale er fremmed for progressive og liberale svensker. De ser det som sjåvinisme og sneversynthet". I dette er jeg nok mer enig med svenskene enn med Lysbakken. Men så er jeg jo også kvart svensk. Den norske kulturen der jeg vokste opp har i det hele tatt vært temmelig påvirket av svensker. Sven Ingvars for eksempel.

Tilbake til problemstillingen: Truer innvandrerulturen norsk kultur og norske verdier? Jeg har flere problemer med dette: Hvordan skiller vi i 2013 mellom noe som skal kunne benevnes som (etnisk) norsk kultur og kultur importert med innvandring. Det er i seg selv en temmelig historieløs og umulig tanke. Den norske kulturen er jo for det meste selv importert. Eller hva skal vi si om rosemalingen som kommer fra Middelhavet og norsk country og western?

Og hvordan skiller vi mellom det som innvandring bringer med seg og det som uansett kommer her som resultat av globaliseringen? Min påstand er at norsk ungdoms nettbaserte kultur endrer dette samfunnet mye mer enn all innvandring til sammen. Hvilken kulturinnflytelse har skarve 100 000 muslimer sammenlignet med Facebook?

Og videre, hvordan skiller vi mellom uønsket kultur og uønsket adferd? Debatten og virkemidlene blir temmelig forskjellige dersom det vi snakker om er avvikende atferd eller atferdsproblemer hos enkelte. Og ikke kulturproblemer. Når somalisk ungdom ruser seg på khat - er dette et atferdsproblem for en gruppe eller er det et problem for ungdomskulturen i Norge? Og når Norge nesten har verdensrekord i andel overdosedødsfall blant unge stoffmisbrukere – er det et atferdsproblem for enkelte eller et problem for ungdomskulturen i Norge?

Dersom det er kritiske forhold knyttet til en minoritetskultur: Er dette noe som kun er et problem for gruppen selv, eller er det kritikkverdige forhold og problemer som truer med å infiltrere flertalls-kulturen? Jeg tenker da på slike ting som manglende bruk av hjelm i slalåmbakken og overdreven bruk av religiøse hodeplagg.

Noen synes det er vanskelig å vurdere om det finnes kulturelementer som vi uansett ikke kan akseptere i vårt samfunn. Men er det så vanskelig? Er det ikke relativt enkelt å svare på dette dersom konsekvensene av handlinger bryter mot fundamentale normer og menneskerettigheter? Det er klart vi skal ha nulltoleranse i forhold til

handlinger som tvangsekteskap, omskjæring og utsendelse av asylbarn som har vokst opp i Norge.

Det er likevel stor forskjell på å engasjere seg i innvandrerkulturers mulige brudd på menneskerettigheter fordi man er genuint opptatt av menneskerettigheter, og det å engasjere seg fordi man er genuint kritisk til innvandring. Det første inviterer til reell diskusjon, det andre fører til stigmatisering og jakt på syndebukker. Det må være lov å spørre seg hvorfor en del politikere først de siste årene er blitt så opptatt av kultur og menneskerettigheter...

Men som med torget i Son er jeg egentlig optimistisk. Det går seg nok til over tid.